

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
WOJCIECH MISIĄG

KNO-4101-01-01/2012
P/12/057

Warszawa, dnia 14 grudnia 2012 r.

Pani
Krystyna Szumilas
Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister!

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała w Ministerstwie Edukacji Narodowej (Ministerstwo) realizację zadań w zakresie kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 (do czasu zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 31 lipca 2012 r., na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Pani Minister niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność.

Uzasadnieniem pozytywnej oceny jest dokonanie przez Ministra Edukacji Narodowej zasadniczej zmiany przepisów prawnych, dotyczących organizacji i warunków kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami oraz podejmowanie stosownych działań organizacyjnych w tym zakresie.

Minister Edukacji Narodowej uwzględnił problematykę kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami w ustalanych corocznie, na podstawie art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.), podstawowe kierunki realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa w szczególności zadań z zakresu nadzoru pedagogicznego.

W ramach Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki* Ministerstwo zrealizowało, z udziałem Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie, projekt systemowy pn. *Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*.

Celem tego projektu było zapewnienie świadczenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej w środowisku nauczania i wychowania oraz poprawa jakości systemu kształcenia i wychowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Celami szczegółowymi projektu było m.in.: przygotowanie dyrektorów szkół, nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych oraz pracowników nadzoru pedagogicznego, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i organów założycielskich szkół i placówek do zapewnienia dziecku wsparcia i indywidualizowanej pomocy zgodnie z założeniami nowego stanu prawnego, a także wspieranie tych osób w prawidłowym wdrażaniu zmian, w szczególności poprzez informowanie, szkolenie oraz dostarczenie materiałów edukacyjnych.

Efetem realizacji projektu było m.in. przygotowanie 489 liderów w zakresie kształcenia specjalnego, organizujących następnie spotkania szkoleniowo-informacyjne dla przedstawicieli samorządów, nauczycieli i dyrektorów szkół. Opracowano także siedem publikacji specjalistycznych kierowanych do kadry zarządzającej oświatą, nauczycieli i rodziców oraz przeprowadzono program pilotażowy w 103 szkołach.

Środki przeznaczone na finansowanie kształcenia specjalnego przekazywane były organom prowadzącym szkoły i placówki w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, przy czym algorytm wyliczania tej subwencji, ustalany corocznie na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, wydawanym na podstawie art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526, ze zm.), uwzględniał odrębne wagi dla poszczególnych zadań oświatowych. Zwiększenia z tego tytułu dotyczące kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami, zawarte w części oświatowej subwencji ogólnej, wyniosły: w 2010 r. kwotę 3.972,9 mln zł przy kwocie części oświatowej subwencji ogólnej – 35.009,9 mln zł (tj. 11,3%), w 2011 r. kwotę 4.250,5 mln zł przy kwocie części oświatowej subwencji ogólnej – 36.924,8 mln zł (tj. 11,5%) oraz w 2012 r. 4.578,6 mln zł, przy kwocie części oświatowej subwencji ogólnej – 38.711,1 mln zł (tj. 11,8%).

Uwaga NIK dotyczy nieprzestrzegania zasad dotyczących prowadzenia rejestru skarg i wniosków, określonych w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 20 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2008 r. w sprawie wprowadzenia w Ministerstwie Edukacji Narodowej instrukcji kancelaryjnej, rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji o organizacji i zakresie działania archiwum zakładowego (niepublikowane) i w załączniku nr 1 do zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej Nr 13 z dnia 14 czerwca 2010 r. wydanego w tej samej sprawie i zmieniającego powołane wyżej zarządzenie (niepublikowane). Kontrola prawidłowości trybu rozpatrywania skarg dotyczących kształcenia specjalnego, kierowanych do Ministerstwa Edukacji Narodowej w latach 2009-2012 wykazała, że w tym okresie (stan na 23 maja 2012 r.) w Ewidencji Skarg i Wniosków prowadzonej przez Biuro Organizacyjne Ministerstwa zarejestrowano 61 skarg. W Ewidencji tej pominięto 37 skarg, rozpatrzonych przez Departament Zwiększania Szans Edukacyjnych.

W ramach przedmiotowej kontroli planowej Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła również kontrole realizacji zadań w zakresie kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami w 16 jednostkach samorządu terytorialnego (organach prowadzących szkoły) i 40 publicznych szkołach różnych typów (specjalnych, szkołach integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi oraz specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych).

Wyniki kontroli zostały przedstawione w protokołach kontroli i wystąpieniach pokontrolnych przekazanych właściwym organom prowadzącym szkoły i dyrektorom szkół publicznych. W wyniku kontroli stwierdzono istotne nieprawidłowości w kształceniu uczniów z niepełnosprawnościami.

Dziewięć skontrolowanych organach prowadzących szkoły (56%) nie zapewniło właściwego nadzoru w zakresie przestrzegania w prowadzonych szkołach obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pobytu uczniów i nauczycieli w szkołach, a 10 organów prowadzących szkoły (63%) zatwierdziło arkusze organizacyjne dla szkół integracyjnych z zawyżoną liczbą uczniów.

W 12 szkołach publicznych stwierdzono nieprawidłowości, polegające na kształceniu uczniów z niepełnosprawnościami z naruszeniem przepisów w zakresie: prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania, organizacji oddziałów integracyjnych, prowadzenia zajęć rewalidacyjnych w zaniżonym w stosunku do wymaganego wymiarze godzin, obejmowania kształceniem specjalnym uczniów nieposiadających orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz zatrudniania nauczycieli bez wymaganych kwalifikacji.

W dziewięciu szkołach publicznych (23%) nie zapewniono prawidłowej organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz nie uwzględniono w programach niektórych elementów wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

W 18 szkołach publicznych (45%) nie zapewniono uczniom z niepełnosprawnościami oraz nauczycielom odpowiednich warunków bezpieczeństwa i higieny pobytu w szkole.

* * *

Przedstawiając Pani Minister powyższe uwagi i oceny Najwyższa Izba Kontroli wnosi o rejestrowanie skarg zgodnie z przyjętymi w Ministerstwie zasadami.

Na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK proszę Panią Minister o przesłanie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania ocen, uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Minister prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania uchwały Kolegium NIK.

Z powiadamia

